

ŽIVOT SVATÉHO VÁCLAVA

Měsíce září 28. den.

Zabití svatého Václava, knížete českého.

Pane, požehnej, Otče.

Hle, nyní naplnila se proročké slovo, jež řekl Pán náš Ježíš Kristus: „Bude zajisté v poslední dny“ – a ty, jak se domníváme, nastaly – „povstane bratr proti bratru svému a syn proti otci svému, a nepřáteli budou domácí jeho.“ Neboť lidé nebudou míti k sobě smilování, ale Bůh jim odplatí podle skutků jejich.

1. Žil v Čechách kníže veliký slávou; jménem Vratislav, a žena jeho Drahomiř. I narodil se jim prvorozený syn, a když jej křtili, nazvali ho jménem Václav. Když pacholík povrostl, bylo mu třeba ujmout vlasy. I pozval kníže Vratislav jednoho biskupa s veškerým duchovenstvem a ten, když odzpívali mši v kostele svaté Marie, vzal pacholíka a postavil jej na stupeň před oltářem, požehnal ho a řekl toto: „Pane Ježíši Kriste, požehnej, toto pachole požehnáním, kterým jsi požehnal všechny své spravedlivé.“ I postříhla jej jiná knížata. Proto myslíme, že požehnáním toho biskupa a jeho zbožnými modlitbami počal pacholík růsti, chráněn jsa milostí boží.

I dala jěj bába jeho Ludmila vyučiti knihám slovanským podle návodu kněze, a osvojil si smysl jejich dobře. Vratislav pak jej odeslal do Budče. I počal se pacholík učiti knihám latinským a naučil se jim dobře.

2. V té době zemřel kníže Vratislav. I ustanovili Václava knížetem na stolci dědičném a od té doby Boleslav počal mu býti poddán. Byli však oba malí, matka pak jejich Drahomiř

upevnila zemi a spravovala svůj lid, až vychovala své syny a až Václav počal spravovati svůj lid. Měl pak čtyři sestry; i provdali je do různých knížetství a vybavili je.

I seslal Bůh takovou milost na knížete Václava, že počal rozuměti knihám latinským jako dobrý biskup nebo kněz; a vzal-li řecké knihy nebo slovanské, přečítal je zřetelně bez chyby. Avšak nejen knihám rozuměl, nýbrž plnil víru, všem chudým dobře činil, bídné krmil a odíval podle učení evangelia, nemocné sluhy živil, vdovám nedával ubližovat, všechny lidi, chudé i bohaté, miloval, kostely všechny okrášlil zlatem. Věřil v Boha celým srdcem, všechno dobré konal v životě svém.

3. Zpychli pak mužové čeští a povstali proti sobě, neboť kníže jejich byl mlád. Bylo mu totiž osmnáct let, když zemřel jeho otec. A když dorostl a rozumu nabyl i bratr jeho, tehdy ďábel vešel do srdce zlých jeho rádců, jako kdysi do zrádce Jidáše. Neboť jest psáno: „Každý kdo povstává proti pánu svému, podobá se Jidášovi.“ Ti tedy namluvili Václavovi pravice: „Boleslav chce tě zabít, dohodnuv se s matkou a se svými muži.“ Psi zlí, kteří navedli Václava, aby vyhnal svou matku bez viny. Václav však, pochopiv, co je to bázeň boží, pamatoval na slova apoštola řkoucího: „Cti otce svého i matku svou“ a „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého“ a chtěje vyplniti všechnu spravedlnost boží, přivedl nazpět svou matku, velmi plakal a kál se, řka: „Pane Bože, nepokládej mi toho za hřích.“ Vzpomenul si též na slova proroka Davida: „Hříchů mladosti mé a nevědomosti mé nevzpomínej, Pane.“

Proto ctil svou matku, ona pak se radovala z víry svého syna a z milosti, kterou prokazoval chudým, jestliže nemocného našel, krmil, byl-li někde sirotek, nedával mu ubližovati; jestliže pocestným, dobře činil jak bylo řečeno: „Pocestným jsem byl, a přijali jste mne;“ jestliže služebníky boží a domácí,

a jestliže všechny zajatce, jestliže někde strádající zimou našel, tu všechny odíval a krmil. Byl-li některý kněz prodán a přišel k němu, on hleděl jej vykoupit vším. Kostely pak zřídil po všech hradech velmi úspěšně, shromáždil služebníky boží ze všech národů. Ustavičně se konala služba Bohu po všechny dny jako u velikých národů přičiněním dobrého a spravedlivého panovníka Václava. I vnukl mu Bůh do srdce, aby vystavěl chrám svatého Víta, mysle to dobře.

4. Než Boleslav ďábel zasel zlobu do, srdce, i navedli jej na bratra jeho, aby nebyla spasena duše jeho na věky. Přišel pak den svatého Emrama, a svatý Václav jsa jemu zaslíben, veselil se v Bohu. Ti zlí ďáblové však tehdy pozvali Boleslava a konali ďábelskou poradu o Václavovi jako Židé o Kristu v prvních dobách.

Ve všech hradech bývaly slavnosti posvěcení chrámů. Václav pak jezdíval po hradech. Jel na hrad Boleslavův. V neděli byla mše Kozmy a Damiana, a když vyslechl mši, chtěl Václav jeti domů do Prahy. Boleslav mu nedal, prosil plačtivou myslí, prosil a pravil: „Kterak chceš odjeti? Mám zdravý nápoj.“ On tedy neodřekl bratru, nejel domů. A vsednuv na kůň, počal hráti a veseliti se se svou družinou na dvoře Boleslavově. Proto se domníváme, že mu pověděli na dvoře a řekli: „Chce tě zabít Boleslav.“ I neuvěřil tomu, Bohu to poručil.

V touž noc sešli se spiklenci ve dvorci Hněvysově, a pozvali k sobě Boleslava a konali tu zlou ďábelskou poradu. Jako se Židé shromáždili k Pilátovi s úmyslem proti Kristu, tak i tito zlí psi, podobajíce se jím, radili se, jak zabít svého pána. I řekli: „Půjde na jitřní hodinky, tehdy si naň počiháme.“

5. Když nastalo ráno, zvonili na jitřní. Václav uslyšev zvon pravil: „Sláva tobě, Pane, že ses mi dal dožítí tohoto jitra.“

A vstav šel na jitřní. Boleslav jej dostihl v bráně. Václav se ohlédl a pravil: „Večer byls nám dobrým pánem.“ K Boleslavovu uchu se však přiklonil ďábel a rozvrátil jeho srdce, že tasil meč a odvětil: „Tak ti chci být lepším.“ A udeřil jej mečem po hlavě. Václav se obrátil a řekl: „Co tě to napadlo?“ A uchopiv ho srazil a padl nad ním a řekl: „To ti Bůh, bratře.“ Tuža přispěchal a udeřil jej do ruky. Václav pustil bratra a běžel ke chrámu. Tu dva ďáblové, Čsta a Tira, ubili jej ve vratech chrámových. Hněvysa pak přiběhl a probodl mu žebra mečem. I vypustil ducha svého, řka: „V ruce tvé, Pane, odevzdávám ducha svého.“

V tom hradě zabili s ním jediného Mstinu, jiné muže napadli v Praze, jedny pobili a druzí se rozběhli po zemích, děti jejich pobili kvůli němu. A služebníky boží oloupili, vyhnali je z města a ženy jejich provdali za jiné muže. A všecku ďábelskou žádost vykonali: zabili knížete svého.

Tira pak řekl: „Pojďme na paní, ať najednou přemůžeš bratra svého i matku svou.“ Boleslav řekl: „Není, kam by se nám poděla, jen ať dokonáme jiné věci.“ Od Václava, kterého rozsekali, odešli, aniž ho pohřbili.

6. Kněz Krastej jej vzal a položil před chrámem a přikryl tenkou plachetkou. Když matka uslyšela o zavraždění svého syna, přiběhla a hledala ho, a spatřivši jej padla na jeho srdce a plačíc sbírala tělesné údy svého syna. A když je sebrala, neodvážila se je odnésti k sobě domů, nýbrž v příbytku kněze jej omyli a oblékli a položili jej doprostřed chrámu. Matka jeho bojíc se smrti, utekla do Chorvatska, neboť je to strašné - aby ji z cizích rukou neutrpěla. Lidé vyslaní Boleslavem jí nezastihli.

I zavolal kněze Pavla, aby vykonal modlitbu nad ním. Pochovali ctné tělo jeho, Václava dobrého a spravedlivého pa-

novníka, ctitele Boha a milovníka Kristova, neboť mu sloužil s nábožností a bázní.

Krev jeho nechtěla po tři dni vsáknout do země. Třetí den večer, jak všichni viděli, objevila se v chrámu nad ním. Tu divili se všichni, a máme naději v Boha, že pro přímluvy a zbožnost dobrého Václava objeví se i ještě větší zázrak. Neboť utrpení jeho se vskutku vyrovnalo utrpení Kristovu a svatých mučedníků. Vždy se loo radili o něm jako Židé o Kristu, rozsekali ho a dítky kvůli němu pobili. V pravdě všechno množství lidí se velmi kálo a plakalo pro něho.

Byl pak zabit kníže Václav roku 6337, druhé indikce, slunečního kruhu třetího, 28. den měsíce září. A Bůh ať udělí pokoj jeho duši na místě věčného pokoje, se všemi vyvolenými, pro něj bez viny zabitými, kde všichni spravedliví odpočívají ve světle života tvého, Pane.

7. Bůh však nenechal svých vyvolených na pospas potupě nevěřících, ale navštívil milostí svou a pohnul i zatvrzelé srdce ku pokání a poznání svých hříchů. Boleslav, rozpomenuv se před Pánem Bohem, jak veliký hřích spáchal, a pomodliv se k Bohu a všem svatým, poslal služebníky své a přenesl tělo bratra svého Václava z hradu Boleslavova do slavného hradu Prahy, řka: „Zhřešil jsem, a hřích svůj a nepravostí své poznávám.“

I uložili jej v chrámě svatého Víta po pravé straně oltáře dvanácti apoštolů, kdež sám byl řekl: „Vystavím chrám tento.“ Byl pak přenesen kníže Václav v 3. den měsíce března. Bůh dejž pokoj jeho duši v lůně Abrahamově, Izákově a Jakubově, kde všichni spravedliví odpočívají, očekávající vzkříšení Pána našeho Ježíše Krista, jemuž sláva na věky, amen.